

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

21. évfolyam - 6 szám

2013. december hó

A TARTALOMBÓL

ICOMOS Tanácsadó Testületi ülés
Costa Rica - 2013 október

Felhívás Példaadó Műemlékgondozásért Díj
adományozására

Útjára indult az Örökség a jövőnek - Jövő az örökségnek
programozat

A katonaépítésze emlékei fenntarthatók és
újrahasznosíthatók

Felhívás Möller Emlékérem adományozására

Emlékezzünk rá, hogy...
Rejtett évfordulóink

ICOMOS Tanácsadó Testületi Ülés

San José (Costa Rica) - 2013. október 5 -11.

Idén sokak meglepetésére a számunkra nagy messzeségbe - Costa Rica fővárosába - San Joséba hívták össze az ICOMOS évi rendes tanácsadó testületi ülését. A helyszínválasztás bizonyos szempontból váratlan volt, hiszen egy évvel korábban Alma-Ati volt a kihirdetett helyszín. Igaz, a bizonytalanságot fenntartva már akkor jelezték a helyszínváltoztatás lehetőségét. Mégis, kissé váratlan volt, amikor az első értesítés megjelent, hogy San José ad otthont a rendezvénynek. Más szempontból el kell ismerni, hogy nincs olyan helyszíne a világnak, ami összességében ne lenne valakinek távol, leszámítva azt az esetet, ha Európa-centrikusan gondolkodunk. Ugyanakkor a spanyol nyelvű országok erősödése és az ICOMOS közép-amerikai térhódítása láttán már nem is tűnik oly nagy meglepetésnek a helyszínválasztás. A tanácsadó testületi ülést azonban Costa Rica nem egyedül rendezte, hanem a lényegesen gazdagabb Panama is társszervezőként jelent meg. Nem elvitatva Costa Rica meghatározó szerepét, a panamai ICOMOS igen komolyan segítette a konferencia megszervezését.

A hagyományoknak megfelelően a konferenciát mindig októberben szokták szervezni, ez most sem lehetett másként. Az időponttal kapcsolatban a legkomolyabb nehézséget pontosan mégis az időpontválasztás jelentette, hiszen ez a monszunesők időszaka. Reggel és olykor délelőtt még süt a nap, de délben vagy kora délután leszakad az az eső, ami sehol sem segíti a szabadtéri létezést. A mi szempontunkból ez különösebb problémát nem okozott, hiszen reggeltől estig ugyanabban a teremben folyt az ülés.

A megérkezést viszont már jelentősen befolyásolhatja egy nem kalkulált, de állítólag nem is olyan váratlan zivatar, ami ellehetetleníti a repülőtér használatát. Volt, aki Mexikóban, volt, aki Nicaraguában volt kénytelen feleslegesen időzni. Mi Costa Rica helyett Panamába érkeztünk, ami Magyarországról nézve nem is olyan messzi találat, hiszen Costa Rica déli szomszédjáig jutottunk el. A kora este helyetti hajnali érkezést követő rövid pihenő után déltájt folytattuk utunkat. Végül mégis csak megérkeztünk rendezvényünk helyszínére.

San José központjának kissé zavaros építészeti, de gondosan ellenőrzött világa

A főváros központjában lévő iskola vasszerkezettel, vaslemez borítással épült

A jelenlévőket látva nem tűnt úgy, mintha kevesebben lettünk volna a megszokottól. 34 ország elnöke vett részt a tanácskozáson, az összes résztvevő száma a megszokott száz körül lehetett. Az elmúlt évek rendkívüli magyar aktivitásának kell hogy fogadjuk azt az igen megkülönböztetett tiszteletet, ami a szerény magyar delegációt fogadta. Korábban kérdés volt, hogy egyáltalán szabad-e részt vennünk ilyen messzi távolban egy rendezvényen, de végül az a döntésünk született, hogy hagyományunk kötelez bennünket az aktív részvételre. Ha szolid keretek között is, de megjelentünk, mégpedig egy fővel. És mint később be is bizonyosodott, akkor sem engedheti meg magának egy meghatározó nemzeti bizottság a távollétet, ha a helyszín különös akadályokat jelent számára.

A 2011-es európai elnökök találkozóját még mindig sokan nagy tisztelettel emlegetik. Még frissebbek voltak az élmények az ülés előtt két héttel Magyarországon tartott CIVIH ülésel kapcsolatban. A résztvevőknek nem csak az udvariassági mértéken jelentősen túllépő igen kedvező megnyilvánulása volt a jellemző, hanem azoknak a visszajelzése is, akik hallottak az eseményről, de sajnos nem tudtak csatlakozni a Budapest-Visegrád programhoz. Igen komoly alapot jelent ez számunkra, kérdés, hogy ezzel a lehetőséggel hogyan tudunk a jövőben élni.

Az AC elnökének, John Hurd-nek betegség miatti kényszerű távolléte miatt Gisle Jakhlinen, a Tanácsadó Testület alelnöke vezette az ülést. Az ilyenkor kötelező napirendi pontok kötelező részei, vagyis a beszámolók igazán érdemi vita nélkül zajlottak és kerültek elfogadásra. A szokásos pénzügyi nehézségekről, a tagdíj rendszer megújulásának elvi szükségszerűségéről volt szó. A helyszín kínálta, de igazán fel sem merült a harmadik nyelv szokásos kérdése - sőt, azt erősítették, hogy anyagi következmények nélkül a mai helyzetben ennek jelenleg nincs is realitása. Ezzel kapcsolatban hangzott el, hogy a közgyűlésen elfogadásra kerülő határozatok előkészítését is szigorúbban kell kezelni, mert minden döntésnek anyagi vonzata lehet, amire az előterjesztők a legritkább esetben szoktak tekintettel lenni. A beszámolók között került bejelentésre, hogy Philippe Allard novemberben megvált a szervezettől, a heti pár alkalmas párizsi jelenlétet családi okokból nehezen lehet Bécsből megszervezni. Ez talán választás előtti csendnek is tekinthető. Leginkább a közgyűlésről, az ICOMOS előtt álló évfordulók körül zajlottak az események. Igen előrehaladott állapotban van az új tudományos szakbizottság munkájának előkészítése. A legelőkészítettebb az ír kezdeményezésre szerveződő energetikai szakbizottság, ahol a máshol is sok problémát felvető pusztán elveket a műemlékek esetére vonatkoztatva szándékoznak racionalizálni. A közgyűlésnek szükséges a határozata megalapításához, a tudományos és a tanácsadó testület támogatja felállítását.

Nagyon érdekes volt a regionális ülés. Ugyanis a balatonfüredi ülésen kezdeményezett európai pályázat első sikertelen próbálkozása után másodjára eredménnyel zárult. Az elnyert összeg 75 %-a az ICOMOS fenntartását szolgálja, ezen túl egyes programok is támogatásban részesülhetnek. Ahogy felsorolták - egy Marseille-i, egy kölni világörökséggel kapcsolatos, egy magyar akadálymentességi és egy bécsi - Habsburg örökség programot támogatnak. Ezek állítólag már korábban körvonalazódtak, a magyar programot a balatonfüredi kezdeményezés hatására karolták fel. (A bejelentéskor még csak a helyszíneket ismertették, a támogatott témát nem). Sokak számára igen nagy értetlenség fogadta a támogatás felosztását, de érdekes, hogy nem helyszínekkel, a támogatott nemzeti bizottságokkal, vagy a programokkal kapcsolatban szaporodtak a kérdések, hanem a 75%-ot vonták többen kétségbe. Ugyanakkor mindenki elismerte, hogy ez az eredmény leginkább az osztrák ICOMOS munkájának köszönhető, természetesen a nemzetközi iroda nem lebecsülendő közreműködését is elismerve. A vita azzal zárult, hogy a következő évben is be kell nyújtani a pályázatot, de már tudatosan felépített program szerint. Benjamin Mouton európai alelnök úr feladata lett a jelentkező programok kiválasztása. Ezeket november végéig kell megküldenie az érdeklődő és a lehetőséghez csatlakozni kívánó nemzeti bizottságoknak. A meghirdetett téma a társadalmi kapcsolatok és ezen belül is a nevelés kérdése. A Magyar Nemzeti Bizottságnak e téren lesznek javaslatai.

Már itt elkezdődött egy jelentősebb vita az európai jogalkotás összehangolásának lehetőségéről, aminek realitását már Balatonfüreden többen megkérdőjelezték. Ezért szorítkozik ez az egyeztetés regionális szintre, mert a Közép-európai régió mutatkozott a legnyitottabbnak az együttműködésre. A már korábban lezajlott egyeztetésekről a résztvevő Szigethy Balázs és Veöreös András beszámolóiból értesülhettek az ICOMOS Híradó segítségével. Ismét komolyabb vita alakult ki e kérdés körül, de most már olyan hang is megjelent, hogy a jogi helyzet szabályozásának megismerése nem azért fontos, hogy egységes jogrend alakuljon ki. Sokkal inkább azért, mert a tagországok eredményes és szakszerű örökségvédelme európai érdek, tehát az európai örökség védelme szempontjából is fontos annak elemzése, hogy milyen jogi környezetben biztosítható a legmegfelelőbb feltételek mellett az örökségi érték védelme. Ennek alapján lehetne az EU számára olyan ajánlásokat kidolgozni, amelyek az európai örökség védelmének érdekében segíthetné az értékvédelmet.

Az ülésen később a plenáris időszakban is volt folytatása a történetnek. Ugyanis nemcsak a régió, hanem a teljes Testület érdeklődését is felkeltette az európai régió eredményes pályázata, de értetlenül álltak azzal szemben, hogy az ehhez kapcsolódó egyik rendezvény ütközik az ICOMOS AC ülésével. Igazán sokaknak nem is lehetett információja a dologról, csupán az osztrák ICOMOS honlapja állt a találgatók rendelkezésére. Valóban nehezen volt érthető a bécsi rendezvény időpontválasztása. Az osztrák ICOMOS honlapján rendezőnek említett országok is meglepetéssel fogadták említésüket, még különösebben viszont azt, amikor egy szerencsétlen fogalmazás révén eljárást kívántak indítani a helyzet kivizsgálásra. Az ICOMOS elnöke az európai alelnököt kívánta megbízni a helyzet kivizsgálásával, pedig ő igazán nem tudhatott – mint, ahogy más sem – a háttéreseményekről. Csak a pekingi előzmények alapján lehetett valószínűsíteni a történetek okát. Elsősorban olyan személyes indítást érezhetünk a fejlemények mögött, ami nem feltétlenül az európai alelnök kompetenciája. A szerencsétlen előterjesztéssel kapcsolatban tovább bonyolódott az amúgy sem egyszerű helyzet. Végül sikerült a megnevezett országokat töröltetni a javaslatból, sőt az európai alelnököt is elkerülte az illetékességén kívüli megbízás, amit melleleg nem is kívánt elvállalni. Utólag az AC tisztségviselők is megörültek annak, hogy sikerült mélyebben nem belebonyolódni egy olyan helyzetbe, ami nem ezen a szinten kívánja a megoldást. A konfliktus átmeneti feloldásában nem kis szerepünk volt, miközben azt is sikerült tudatosítani, hogy ezeknek az együttműködéseknek igen nagy jelentőséget tulajdonítunk Magyarországon.

Az ICOMOS a közgyűlésen kívánja módosítani a működési szabályát. A honlapon fellelhető a szövegtervezet harmadik változata, aminek a negyedik, vagy az ötödik formája fog a közgyűlés elé kerülni. Kérik a tagokat, hogy észrevételeiket, módosítási javaslataikat küldjék meg a központnak, hogy azokat beépíthessék a tervezetbe. A javaslatok közül figyelemre méltó változtatás, hogy a szavazati jognál azok az országok, amelyeknél a tagok száma millióként eléri a 10 főt, megkapják a 18 szavazati jogot a választásokhoz. Ez a javaslat a kisebb országokat célozza támogatni, ugyanakkor a nagyobb, de szakmailag meghatározóbb országok hátrább szorulnak. (Magyarországon ez a szám 25-30 között váltakozik). Meglepő volt, hogy a jövő évi választással kapcsolatban az ilyenkor szokásos lobbizásból, puhatolozásból semmi sem volt tapasztalható.

A Tudományos szakbizottságok ülésének talán legfontosabb elhatározása, hogy minden szakbizottságban egységesen kívánják kezelni a tagsági kategóriákat. Továbbra is egy szavazó tag lehet országonként, de az associated member tagnyilvántartást is be kívánják vezetni minden szakbizottságban, valamint a szakértő nyilvántartást is javasolják a szakbizottságoknak. Van, ahol ez már bevált gyakorlat, ezért szeretnék egységesíteni a tagi rendszert.

Az 2014-es tisztújító közgyűlés helyszíne Firenze. A Velencei Karta évfordulóján természetes az olaszországi helyszín. Talán Paulo del Bianco-nak, az egyik fő támogatónak is köszönhető, hogy mégsem Velencében kerül megrendezésre a közgyűlés. November 7-9 között kerül sor a Tanácsadó Testületi ülésre, 10-én kezdődik a közgyűlés. 11-12 tudományos ülés, fiatalok fórumával, és természetesen az ICOMOS új vezetőségének a megválasztásával. 13-án a környező látnivalók bemutatására kerül sor (Sienna - San Gimignano - Medici villák lesznek a választható tanulmány utak) 14-én ér véget a Közgyűlés, a záró operai rendezvényen adják át a Gazzola díjat. 15-e már az elutazás napja.

A tudományos fórumra 2014. január 31-ig kell beküldeni az előadások témavázlatát. A konferencia témái: Kulturális sokszínűség és az emberi jogok, turizmus - a turizmus új formái -fenntarthatóság, Kultúrtáj - építészet - helyi építészet, fenntarthatóság és hagyomány, A táj értékei és veszélyeztetettségei, A helyszín mint ösztönző forrás, A konzerválás új gyakorlati és elvi módszerei, Társadalmi párbeszéd. Ahogy látjuk, szakterületünk majd teljes területét lefedik a megajánlott témák, illetve mindenki, akinek mondandója van érdemes jelentkeznie, mert a meghirdetett témákhoz bizonyosan illeszkednek napjaink aktualitásai. Nemzeti Bizottságunk számára nagyon fontos, hogy minél jelentősebb magyar delegáció vehessen részt a közgyűlésen.

ICOMOS Costa Rica külön meghívásban részesítette a CIVVIH jelen lévő tagjait. Ez alkalomból láthattuk a helyi szervezet székhelyét. Igen meglepődtünk, amikor azt láthattuk, hogy saját épületükben adhattak fogadást számunkra.

Costa Rica nem építészeti nevezetességeiről vált híressé, természeti csodái viszont páratlanok. Szerencsém volt, mert a Guayabo-ba vezető tanulmányutat választottam a konferencia utolsó napján. Itt a Kolumbusz előtti Közép-Amerika egyik ismeretlen civilizációjának találtak a nyomára és mutatták meg a monszunerdőben fellelhető maradványait. A feltárások eredményei csak szaporították a kérdések számát. Biztos, hogy egy fejlett kultúrájú nép városát azonosították, Magyarországon talán az első képek az ICOMOS Híradóban láthatók erről a helyről.

Ismeretlen korú jaguár faragvány az erdő közepén

Guayabo, a precolumbian település épületeinek maradványai a monszunerdő közepén

Senki nem tudja miért épült a települések között ilyen széles, görgeteg kövekből épült sugárút

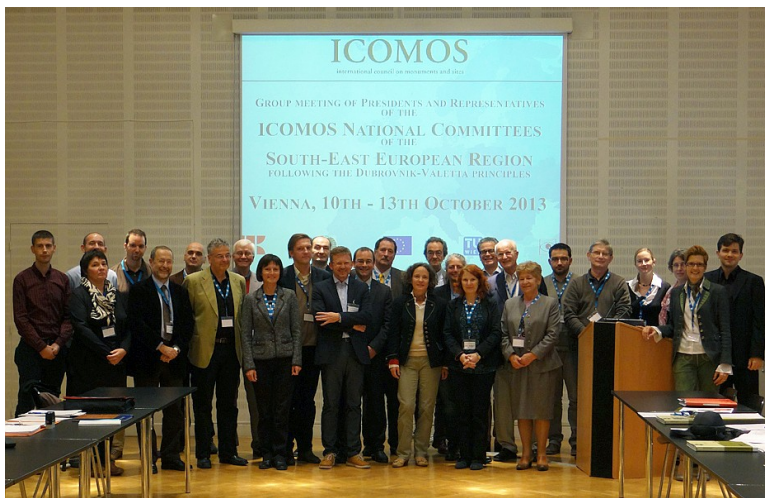
A település legnagyobb épületének 30 m-nél is nagyobb az átmérője

Nagy Gergely

Beszámoló a 2013 októberi bécsi konferenciáról

2013. október 10-13 között konferencia zajlott le Bécsben a délkelet-európai ICOMOS bizottságok képviselőinek részvételével a Dubrovnik-Valetta elvek mentén szervezve. Az első ilyen konferenciára 2011-ben Ljubljanában került sor. A mostani konferencián valóban szinte minden régióbéli ország képviseltette magát: még Ukrajna és Koszovó is jelen volt, de sajnálatosan hiányzott Szlovákia és Szerbia. A szervezést az ICOMOS osztrák nemzeti bizottsága végezte, személy szerint elsősorban *Wilfried Lipp*, a bizottság elnöke és *Caroline Jäger-Klein*, a Bécsi Műszaki Egyetem Építészkarának tanára, de a szervező bizottság igen fontos tagja volt *Marko Špikić*, a horvát ICOMOS elnöke.

A konferencia elsődleges témája a régió közös építészeti örökségének megőrzése, amely örökségre a Habsburg Birodalom (azaz, nyilván pontatlanul, de számunkra sokkal jobban hangzóan: az Osztrák-Magyar Monarchia) nyomta rá bélyegét. A konferencia célja volt egyúttal a regionális együttműködés elősegítése, az ICOMOS szerepének erősítése a műemlékvédelemben, az egyes országok elveinek, gyakorlatának megismerése, a tanulságok levonása. Emellett a találkozót kitért a folyó világörökségi ügyekre és a kortárs építészet történeti környezetben való megjelenésére.

A konferenciát kezdő köszöntők után több előadást hallgathattunk meg. Caroline Jäger-Klein a Monarchia építészeti örökségéről tartott lényegre törő összefoglalót. A Monarchia örökségén a konferencia szervezői ezúttal nemcsak a látható, kézzelfogható épületállományt értették, hanem a bécsi művészettörténészek *Riegl*, *Dvorak*, valamint *Dehio* elveinek (értékkategóriák, minimális beavatkozás, holisztikus megközelítés, stb.), valamint az egykori műemléki hivatal, a *k. und k. Zentralkommission für Denkmalpflege* gyakorlatának örökségét is. Mindezeknek máig ható befolyása van a régió műemlékvédelmére.

Külön előadás szólt az Otto Wagner közreműködésével épült steinhofi szanatórium történetéről, értékeiről. Beszámolót hallhattunk egy Brno-Bécs együttműködés eredménye kapcsán a második világháború utáni évtizedek manapság gyakran méltatlanul lesajnált építészetének értékeiről, sérülékenységéről, megismerésének és megőrzésének fontosságáról.

A legalaposabb, és legnagyobb sikerrel fogadott előadást Marko Špikić tartotta a műemlékvédelem száz évvel ezelőtti elveinek továbbéléséről, hatásáról a Monarchia utódállamaiban. A máig ható alapelveket ellentétpárokban foglalta össze, szembeállítva a historizmus elveit és gyakorlatát az akkor kialakuló új hozzáállással. Példái leggyakrabban Split császári palotájáról szóltak, hiszen a romokba beleépült várossal jól tudta szemléltetni a műemlékvédelemről szóló elvek változásainak hatását.

A nemzeti bizottságok képviselői közt Sergiu Nistor az egyes országok területére, ill. lélekszámára vetített műemlékszámából igyekezett messzemenő következtetéseket levonni, majd a verespataki bánya ügyének jelenlegi, optimizmusra okot adó állását ismertette. Josef Štulc a cseh bizottság

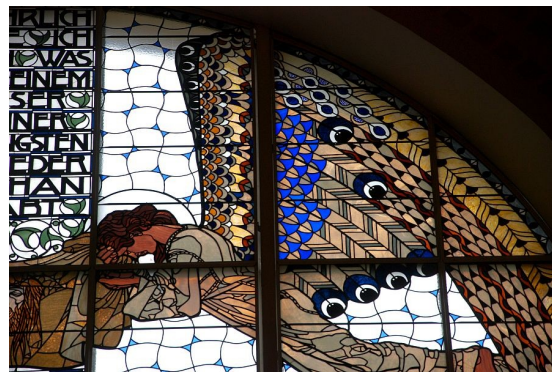
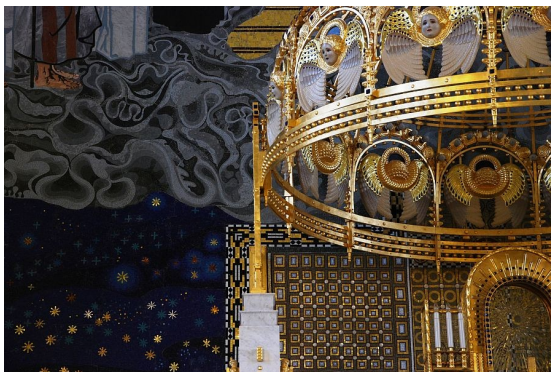
munkájáról tartott beszámolót, elmondva, hogy a mi ICOMOS-díjunk mintájára ők is díjat alapítanak. Bulgária sosem volt a Habsburg Birodalom része, de, mint Ivan Halev elmondta, a Monarchia építészei sok épületet terveztek ott is, a következő bolgár generációnak pedig jelentős képviselői végeztek Bécs és a régió más egyetemein. Marko Špikić újra szót kapott, ismertetve a horvát bizottság munkáját és az ICOFORT-ban való közreműködésüket az Adria-parti erődök (Pula, Brioni-szigetek) megóvása érdekében. Horvátország másik képviselője a történeti környezetbe tervezett új épületek sorát mutatta be (Korčula, Lešić-palota; Novigrad, lapidárium; Zágráb, kiállítóterré alakított lovarda; Dubrovnik, nyilvános WC; Pag, főtér). Hasonló témájú volt az én előadásom is, melyben új helyreállítások és védett területen megjelenő magas színvonalú kortárs építészet elismert és vitatható példáit mutattam be. A papírformának megfelelően a veszprémi kanonok-házak ICOMOS-díjas helyreállítását elismeréssel fogadták; a pannonhalmi bazilika megújítása esetében némi rosszallás, míg a Váci utca 54. ráépítése esetében kisebb felhördülés volt észlelhető.

A konferencia három záródokumentumot fogadott el. Az első a monarchia-béli, száz évvel ezelőtt kialakult műemlékvédelmi elvek és gyakorlat máig élő hatására hívja fel a figyelmet. A műemlékvédelem száz évvel ezelőtti kulcsszereplői közt a memorandum Möller Istvánt is megemlíti. A második bátorítja Koszovót, hogy a helyi törvényi feltételek rendeződése után létrehozassa nemzeti bizottságát. A harmadik dokumentum a steinhofi szanatórium értékeit méltatja, értékelésének átgondolására serkent, kimondatlanul is a világörökségi státusz létrejöttének elősegítésére.

A konferencia résztvevői fontosnak tartják, hogy az így már megindult konferenciasorozat folytatódjék. Ennek érdekében Sergiu Nistor, a román ICOMOS elnöke felajánlotta a következő találkozót megszervezését.

A konferencia első napja a steinhofi szanatóriumban zajlott. Az intézményt ma Otto Wagner Kórházként is ismerik tervezője okán.

Az együttes több mint harminc pavilonból áll, leghangsúlyosabb helyén Otto Wagner híres templomával. A kórház és a parkja nemcsak igen jó állapotban van még ma is, hanem gyógyászati intézményként is jól működik. Ráadásul - műemléki értékére való tekintettel - nemcsak látogatására van lehetőség, hanem konferencia-helyszíneként is kiválóan működik, amint azt meg is tapasztalhattuk. (Mennyire más karriert fut be ez az intézmény, mint a valaha hasonló céllal létrehozott budapesti Lipótmező sárga épülete!) Az előadást követő sétán megbizonyosodhattunk a terület megőrzött értékeiről, a templom különleges építészetéről, szépségéről.

Az október 12-i, szombati program a bécsi Műszaki Egyetem Karlsplatzon lévő főépületében zajlott, a klasszicista díszterem mellett. (Az épületben nagy örömmel fotózhattam ablakokat az ezekkel foglalkozó, néhány nappal későbbi sümegi konferencián tartott előadásomra. Az egyetem ott látott, jól karban tartott ablakainak zöme őrzi eredeti üvegezését, vasalatait, vendégszárnyait; eddig még hőszigetelésükre sem került sor.)

A konferencia hivatalos része után szombat este egy igazi helyi kocsma, a jól ismert Grinzing melletti Nussdorf egyik heurigerének vendégei lehettünk. A társaság programjának vége egy bécsi séta volt, amelyet Caroline Jäger-Klein vezetett rutinosan és a részletekbe menő hozzáértéssel. A séta a Belvárost és a Hofburgot járta végig, elsősorban a 20. század építészetét és műemlékvédelmét érintve. A konferencia végeztével pedig volt alkalmam ismét fölemelkedni a Karlskirche kupolájának barokk falképei közé és fölé az ezek szerint nem is igazán rövid időre beépített lift segítségével.

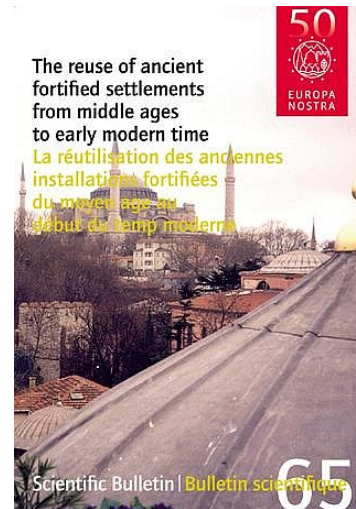
Arnóth Ádám

A katonaeépítészet emlékei fenntarthatók és újrahasznosíthatók

Az Europa Nostra, a kontinens civil szervezete 1991-ben egyesült az 1949-ben alakult Nemzetközi Várszövetséggel (IBI), a híres európai várak és kastélyok tulajdonosainak társaságával. A szervezet azóta is kiemelkedő figyelmet szentel a váraknak, történeti erődtípusoknak. Gianni Perbellini professzor vezetésével évente legalább kétszer tudományos ülésszakot rendeznek és az előadások anyaga rendszeresen könyv formájában is megjelenik. Ebben az évben a bulletin hatvanötödik kötete látott napvilágot, mely a történeti erődök újrahasznosításával foglalkozik.¹

Most, hogy lassan befejeződik a győri Dunakapu bástya feltárt, hatalmas épületgyűttesének részleges visszatemetése illetve a kazamaták helyén megindultak a háromemeletes mélygarázs mélyalapozási munkálatai, számunkra különösen időszerűvé vált ez a szép és tartalmas tudományos konferencia kiadvány.

Az Europa Nostra Tudományos Tanácsának negyvenhatodik ülését éppen Isztambulban – az egykori Konstantinápoly történeti városában – rendezték meg, így az előadások egytől egyig a ma is létező, részben vagy teljes egészében feltárt és ráhelyreállított várrendszerek hasznosításáról szóltak.

Mehmet Alper és Berrin Alper az Isztambult körülvevő várról szóló tanulmányában megdöbbenően fedeztem fel a Maiden's Tower képét. Ez a toronyszerű épület nagyon hasonlít Győr török-kori metszetein látható „Vizi toronyhoz”, melynek csúcsát egykor a nevezetes „vaskakas” díszítette és a török hadvezérek kedvenc tartózkodási helye volt. A Maiden's Tower Isztambulban ma közkedvelt étterem.

Dunakapu bástya, a győri „Maiden's Tower”

A Maiden's Tower a Boszporuszon

A Maiden's Tower belseje

Nicea városfala körül ma sétány van

Fusun Alioglu tanulmányából megtudjuk, hogy a török Nicea – az egykori Antigonos majd Nikaia – erődítésrendszerét is gondosan feltárták, napjainkban a városfalak szerves alkotórészei a történeti városka sétálóövezetének.

¹ Gianni Perbellini (szerk.): The Reuse of Ancient Fortified Settlements from Middle Ages to Early Modern Time. Hága 2013. 148. o. ISSN 1875–2896.

Írország keleti partjain található a Martello tornyok, ezek hasznosításáról Conleth Manning tollából olvashatunk gondos tanulmányt.

A Howth-i Martello toronyban ma Rádiómúzeum van

Párizs, Château de Vincennes

És ki ne ismerné Párizs Vincennes kastély együttesét: a középkori építészetének e jelentős katonai emléke szinte teljes egészében fennmaradt. A legutóbbi ICOMOS közgyűlés alkalmából magam is élveztem teljességében fennmaradt középkori hangulatát. Revitalizálásáról Gábor Mester de Parajd magyar-francia művészettörténész tollából olvashatunk szakszerű beszámolót.

Ugyancsak tanulságos, hogyan vonják be Ciprusban a meglévő, monumentális városfalakat a város életébe. Naciye Doratli munkatársaival Famagusta várfalainak revitalizálásának sikeréről számol be. Naya Savvidou Limassol erődtípusának hasznosságáról ír, Ioanna Steriotou publikációjában az Alonissos szigetek erődtípusok helyreállításáról ír.

A Cseh Köztársaság idegenforgalmának fontos része a Sumava Nemzeti Parkban álló Vimperk erődtípus, ennek megújulásáról Tomáš Durdík tanulmányából kapunk tanulságos képet.

Csupa elgondolkoztató, jó példa, a megoldások közül bármelyik követhető. A kiadvány felsorolt példái számtalan ötletet adhatnak a feltárt győri vár együttes restaurálásához, hasznosításához, a városi életbe való bevonásához.

Figyelemre méltó Etienne Poncelet javaslata, aki az európai katonai erődök védelmének kartáját sürgeti.² Félő azonban, hogy a kiadvány vagy a jövőben megszülető „Katonai építmények védelmének Kartája” a győri Dunakapu bástya és kazamaták eltűnését a győri városképből már nem akadályozhatja meg.

Winkler Gábor

² Etienne Poncelet: Pour une Charte Européenne des Espaces militaires des affectés. 39-4

„Bécsi kapu látogatóközpont és kiállítóter, Győr”

Győr város reneszánsz erődrendszere „európai pénzen”, az akkori kor legkorszerűbb hadászati ismereteinek felhasználásával épült. A város-vár egészen Napóleon koráig védte a kiemelt fontosságú települést, ekkor egy fegyverszüneti megállapodás nyomán – más, még birtokában lévő várakkal együtt – Napóleont kötelezték arra, hogy az erődítményt részleges megsemmisítésével tegye védhetetlenné. A francia katona-mérnökök azonban csupán a gátfalak egy-egy szakaszát robbantották fel, a szép reneszánsz kapuépítményeket megkímélték.

A Bécsi- Fehérvári- és Duna kaput 1858 és 1892 között – Győrre jellemző módon elszetve és minden gyakorlati haszon nélkül – rombolták le, megbontva ezzel a történeti Belváros zárt, városias karakterét. A Bécsi kapu bontásával ekkor vált a Karmelita templom előtti, addig zárt és hangulatos tér jellegtelen, terjengős térséggé.

A bástyák kisebb része eredeti formában maradt fenn (Kastély-bástya és Sforza félbástya). A részben épületekkel körbeépített várfalakat az 1950-es években kibontották, később a megmaradt bástyafalakhoz csatlakozva sikerült feltárni és felmagasítani a Duna-bástyát is. A legutóbbi idők ásatásai pedig bebizonyították, hogy a Duna-bástya egykori monumentális kazamatarendszere is létezik és ugyancsak bemutatható. (Sajnos Győr városatyáit nem sikerül meggyőzni, hogy mondjanak le a feltárt bástyarendszer helyére tervezett háromszintes mélygarázs létesítéséről: a műtárgy építése folyamatban van.)

Továbbra is igény maradt azonban a Bécsi kapu tér igazi városi „térre” történő visszaalakítása, eredeti, intim hangulatának újrateremtése és bevonása a helyreállított bástyák együttesébe. Erre a nem igazán könnyű feladatra vállalkozott Selényi Merse diplomázó építészmérnök hallgató, aki tervét 2013 nyarán sikerrel védte meg a BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszékén. A hallgató munkáját Daragó László DLA építész irányította.

Munkáját a gazdag történeti anyag összegyűjtésével és kiértékelésével kezdte. Kutatásai során eddig még nem publikált, új dokumentumokat is összegyűjtött. A teret északra határoló sarokház helyreállítására három évtized óta számtalan terv készült: ezek tanulságát szintén érvényesítette munkájában.

Tervének alapkonceptiója, hogy a lebontott, de ásatással és a bontási tervek ismeretében hitelesen dokumentálható Bécsi kapu *eredeti állapotát* veszi kiindulási alapul. Hangsúlyozom, hogy nem a szó „tiltott” értelmében vett „rekonstrukciónak”, hanem modern anyagok és szerkezetek felhasználásával, a győri városi élet és idegenforgalom szempontjából annyira hiányzó, hasznos és hiányzó rendeltetések kielégítésére a százötven éve megsemmisült városkapu – térfal és hasznos építmény – egyfajta újrakomponálását tűzte ki céljául.

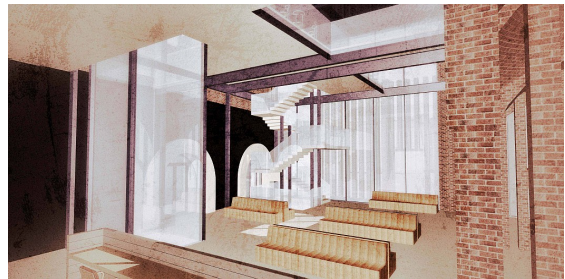
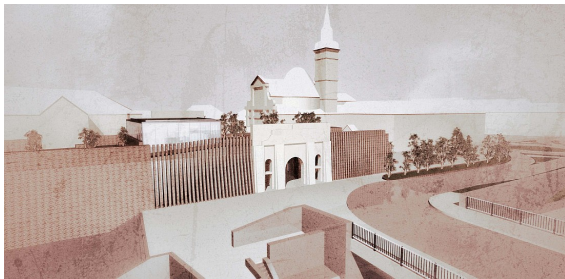
A tervező felismeri, hogy a győri várfalrendszer jelentős méretű, összefüggő szakasza szerencsés módon fennmaradt, amit mindenképpen „folyamatában” kell megőrizni, restaurálni és

korszerű eszközökkel kiegészíteni. Az eredeti kapu helyén megépülő új építmény „elkerülésére” körforgalom kialakítását javasolta. Ilyen a Duna kapu téren már működik. A Belváros elméletileg gépkocsimentes övezet, szükség esetén az új építmény középső kapuján azonban járművel is megközelíthető marad.

A terv fő célja a gyalogos – „turista” – forgalom körbevezetése a várfalon, egészen a Duna kapu térig. Maga az új épület háromszintes. Meghatározó szerkezete a vázas tartószerkezetet körbeburkoló, egységes szemlélettel, következetesen alkalmazott téglá, melyet a reneszánsz architektúra „kőfüggöny”-szerű újrarajzolása tesz egésszé.

A tervezett alagsorban a kulturált „örökségturizmus” szempontjából is fontos „infrastruktúra”, mosdók és WC-k helyezkednek el. (Hasonló módon elégítik ki ezt az igényt az olaszországi Lucca reneszánsz városkapujában, igaz, hogy ott a reneszánsz kapuépítmény eredeti formájában megmaradt, így erre a célra a meglévő, boltozott pincetereket tudták felhasználni.) Megjegyzem, hogy valószínűleg a feltárások során a terven ábrázoltnál nagyobb mennyiségben kerülnek elő a kapu tartószerkezeteinek maradványai, a javasolt alaprajzi rendszer szerencsés módon összhangban van a korábbival, így lehetővé teszi a feltárt pillér- és falszakaszok beillesztését az új épületvázba.

Az alagsorban elhelyezett, igen „hasznos” helyiségekbe vezető lépcső a földszinti helytörténeti kiállításon keresztül haladva közelíthető meg: ez egyfajta „kényszerpálya” is lehet, amely a kiállítás megtekintésére ösztönöz. A földszinti terekhez a Lőrincz József által az 1970-es években megvalósított „Vaskakas” étterem helyiségei csatlakoznak – megváltozott rendeltetéssel, kiállító terek formájában. A tervezett 1. emelet nagyobb része terasz, jó kilátással a város és a folyók felé. A galéria és kávézó üveg kubusa tudatos kontrasztot alkot a jelzésszerűen helyreállított téglaeépítménnyel illetve kőborítással.

Selényi Merse nagy bátorsággal, nehéz feladatot választott ki diplomaterve témájául. Alkotói „felelete” merész kísérlet, melynek minden bizonnyal támogatói is ellenzői is szép számmal akadnak majd. A gondosan előkészített és őszinte meggyőződéssel kidolgozott diplomaterv bizonyára érdeklő – de akár vitára is készíthető – az ICOMOS tagjait is.

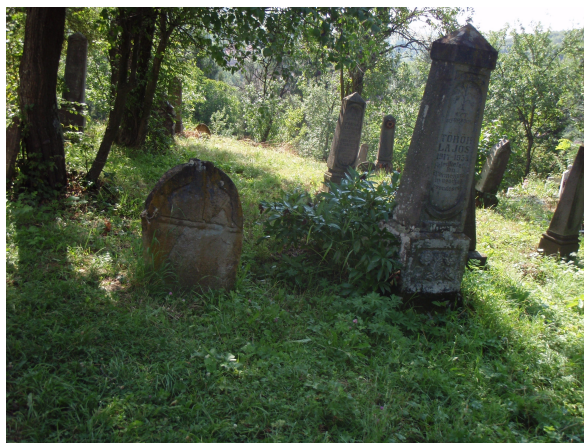
Winkler Gábor

A tavalyi megkezdett énlaki felmérés idén folytatódott, Lang Tünde tollából olvashatunk a 2013-ban elvégzett munkáról:

Beszámoló az énlaki temetőben 2013-ban végzett kutatásról

2013 augusztusában a Pécsi Tudományegyetem az erdélyi Énlakára 10 napos építészeti-régészeti tábort szervezett. A második évben megrendezett tábor az Énlaka Kommandó nevet viseli. A cél Énlaka kulturális, építészeti és néprajzi emlékeinek felmérése és megőrzése, a világörökségi cím megpályázása. Az építészeti és néprajzi emlékek felmérése mellett idén is lehetőséget kapott két régészhallgató Prof. Dr. Visy Zsolt vezetésével az énlaki temetőben lévő 18-19. századi sírkövek dokumentálására.

A temető a híres énlaki unitárius templom dombján helyezkedik el. A temető jelenlegi formája a 17. század végétől kezdve, a templom újjáépítését követően alakult ki. A sírkövek állítása a 18. századtól terjedt el. A sírkövek nagy része a 19. századra keltezhető. A temetőbe a 20. század során is temetkeztek, a kutatás a 18-19. századi sírkövekre terjedt ki. Az időjárás viszontagságai miatt több sírkövön is megkopott a felirat és néhányon törés látható. A temetőben 300 régi sírkő található. Az eddigi kutatások során a sírkövek körülbelül 1/3-át sikerült dokumentálni. A kutatások során megállapításra került, hogy az egymás közelében lévő sírkövek gyakran ugyanahhoz a családhoz tartoznak, több generáción át egymás közelében helyezték végső nyugalomra a családtagokat.

Az idei munka a földbe süllyedt sírkövek kiemelése után kezdődhetett meg. A dokumentálás a sírkövek jellemzésével és lemérésével kezdődött. A jellemzésben dokumentálásra kerültek a sírkövek anyagai, formájuk és a díszítésük. A sírkövek anyaga homokkő, ami kevésbé ellenálló az időjárás viszontagságaival szemben, ezért gyakori a sírkövek feliratának és díszítésének kopása. Az időjáráson kívül a sírkövek mohásodása is gátolja a felismerésüket.

A sírkövek hasáb vagy gömbölyű alakúak, félköríves vagy háromszög záródásúak. A sírkövek díszítésére leginkább a rozettamotívum jellemző. Gyakori motívumok a szív, a levél, a fenyő, a tulipán és a hullámvonal. Az **1. számú sírkő** díszítésén egy férfi és egy női alak látható, akik háttal egymásnak voltak fordulva. A sírkövek felső részére volt jellemző a díszítés, de gyakran a felirat alatt is volt valamilyen motívum. A sírkövek jellemzése mellett a méreteik, a magasságuk, szélességük, vastagságuk és a betűk magassága is leírásra kerültek. Ezután a

sírkövek lerajzolása következett, mely fontos részét képezi a dokumentációnak.

A dokumentációban szerepel az elhunyt neve, életkora és a sírkő keltezése. Gyakran sem az elhunyt neve, sem az életkora nem határozható meg. A keltezést kis vagy nagy nyomtatott betűkkel írták, de felső vagy alsó indexben is szerepel dátum. Az életkor tekintetében nem vonható le általános következtetés. Az elhunytak között szerepelnek csecsemők ugyanúgy, mint 80 év fölötti emberek. A nők élettartama általában rövidebb volt, de közülük is volt olyan, aki 80 éves korában hunyt el. Dokumentálásra kerültek a sírkövek feliratai is, betűhív átírásban. A feliratok elemzéséből képet kaphatunk a 18-19. századi magyar nyelvhelyességről, számos nyelvtörténeti érdekességet is felismerhetünk. Kiderült, hogy régen a házas nőket nem né-nek, hanem nő-nek szólították, például az egyik sírkő feliratán Bálint Antalnő megnevezés áll.

A feliratokon gyakran nem jelölték az ékezeteket és a központozást sem, a kettőspontot vagy az egyenlőségjelet néhány feliraton kitétték. A feliratokon többször előfordulnak ligált betűk, leggyakrabban a T és E betűknél alkalmazták ezt a formát. A ligatúra során a betűket összevonták, a T és E betűk esetében az E betű felső vonalát meghosszabbították, hogy T betű is legyen, így nem volt szükség a T betű kiírására. A ligatúra alkalmazására jó példa a több sírkövön is előforduló „tétetett e sírba” kifejezés.

A feliratok záró formulái között is akad néhány érdekesség. A 21. sírkövön az áll, hogy „akkor a gyászos halál rálövé nyilát”, a 75. sírkövön szintén „a halál rálövé nyilait” kifejezés olvasható. Az 1 évesen elhunyt Jánosi Zsuzsanna sírfeliratán szerepel, hogy torokbetegségben halt meg: „éltem nyára petes torokfájás lásd meg hova zára”. Néhány sírkövön szerepel a ma is használatos „Béke porának” kifejezés is.

Érdeemes megvizsgálni a neveket is. A 20. században is temetkező Keresztély család esetében a vezetéknev helyesírása több változáson esett át. A 41. és a **44. sírkövön** Kerestelj-nek írják, a 42. és 43. számún Kerestej-ként, a 145. számún Kerestely-ként szerepel. A Keresztély család sírkövei mind 19. századiak, mégis különbség van az ly helyesírása között. A 41. sírkő 1814-ben, a 44. számú 1889-ben lett állítva, mégis egyezik az írásmódjuk. A 42. számút 1828-ban, a 43.-at 1865-ben állították és j-vel írták az ly-t. A 145. számú sírkövet 1888-ban állították, ezen ly-nal szerepelt a név. Levonható az a következtetés, hogy nem volt általános helyesírás, mert az 1888-ban állított sírkövön ly-nal szerepel a név, de az 1 évvel később keletkezett példányon a régi sírkövekhez hasonlóan lj-vel írták a vezetéknevét. A vezetéknevek között gyakran fordul elő Kelemen, Keresztély, Pataki, Patakfalvi, Rofai, Jánosi. A családnevek között néhány ma is fellelhető Énlaka jelenlegi lakosai között.

A bemutatásban az énlaki temető sírköveinek feldolgozásáról volt szó, mellyel megismerhetővé válnak egy letűnt kor emlékei. A sírkövekről fontos genealógiai, helytörténeti, demográfiai és nyelvtörténeti következtetéseket lehet levonni, megismerhetjük a helyi hagyományokat és a székely nyelvjárást. További sírkövek dokumentálásával bővíthetjük ismereteinket Énlaka múltjáról, megóvásuk és bemutatásuk fontos feladat.

Résztevők:
Prof. Dr. Visy Zsolt
Fekete Gertrúd
Lang Tünde

TÖRTÉNETI ÉRTÉKŰ VÁROSI KÖZPARKJAINK

Tájépítészeti konferencia - 2013. november 15. Budapest, MTA- FUGA

Sikeres egynapos konferenciát rendezett az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Történeti Kertek

Szakbizottsága, a Budapesti Corvinus Egyetem - Tájépítészeti Kara, és a Magyar Tudományos Akadémia Tájépítészeti Albizottsága, valamint az Ormos Imre Alapítvány. Szakmai összejuvetelünket a „Magyar Tudomány Ünnepe” elnevezésű rendezvénysorozat keretében szerveztük, amelyet minden év november hónapjában tart az Akadémia.

Pest városa 1813-ban pályázatot írt ki a Városliget rendezésére, amely a világon az első ilyen jellegű kezdeményezés volt, a városlakók igényeinek kiszolgálását célzó közpark létesítésére. Ez a 200 éves évforduló az aktualitása annak, hogy megemlékezzünk erről a jelentős tájépítészeti eseményről, másrészt foglalkozunk történeti kertjeink ezen, kissé

mostoha sorsú emlékeivel. A települések zöldfelületi rendszerében már a XIX. század folyamán is fontos meghatározó szerepet játszottak a közparkok, ennek ellenére megőrzésük, rehabilitálásuk jelenleg nem kap kellő lehetőséget és figyelmet.

A konferencia első délelőtti plenáris ülését az Akadémia Kupola termében tartottuk meg ünnepélyes keretek között. Itt elsősorban a Városliget, és XIX. századi közparkjaink méltatása, valamint külföldi előadók ismertetése hangzott el néhány jelentős európai közpark történetéről, helyreállításáról.

M. Szilágyi Kinga, a Tájépítészeti Kar dékánja ismertette a Városliget létrejöttének történeti hátterét. Martin van der Toorn holland professzor, aki egyben a híres versailles-i tájépítészeti iskolán is vendégelőadó, elsősorban párizsi példákat mutatott be, sok kortárs megoldással. Sisa József, az MTA Művészettörténeti Intézet igazgatója, mint a téma egyik legkiválóbb ismerője, a XIX. századi magyarországi közparkok történeti kialakulását ismertette. Stefanie Krihning, a drezdai Műgyetem tudományos munkatársaként a drezdai Grosser Garten történetét vizsgálta. Én, előadásomban a történeti értékű közparkjaink speciális örökségvédelmi kérdéseivel foglalkoztam.

A délutáni program a FUGÁ-ban (a budapesti építészeti központban) volt, amely már sokkal inkább a mai problémákkal, a gyakorlati kérdésekkel foglalkozott. Az egymást követő színes előadások változatos témákat öleltek fel. A nagyszámú érdeklődő még a késő délutáni kerekasztal beszélgetést is érdeklődéssel hallgatta, ami nem is csoda, mivel a szakmai körökben sok vitát kiváltó témáról az - ún. „Múzeum Liget” kapcsán - a Városliget jövőjéről szólt. Tekintettel a remek moderátor és a résztvevők szakszerű hozzáállására, rendkívül kulturált hangulatban zajlott ez a programpont is.

A Fugában poszter kiállítás szolgált az előadások háttéréként, amelyet Rostoványi Zsolt, a BCE rektora nyitott meg.

A rendezvényt az NKA támogatásával szerveztük a BCE oktatóinak és diákjainak fáradhatatlan közreműködésével. A jó hangulatú, szakmailag magas színvonalú rendezvény nemcsak a 200 éves Városligetnek állított méltó emléket, de a magyarországi önálló tájépítész képzés ötven éves fennállásának tiszteletére is szolgált.

Szikra Éva

A Kincses Belváros Egyesület az Örökségvédelem szolgálatában

Az 5 évvel ezelőtt alakult egyesület célja: Budapest, ezen belül elsősorban Belváros Lipótváros természeti, szellemi és épített örökségének felkutatása, feldolgozása és bemutatása, minél árnyaltabb öszkép kialakítása egy egészséges lokálpatriotizmus érdekében - a múlt felidézése, a jelen dokumentálása és a jövő terveinek bemutatása. Módszere: kulturális rendezvények, séták, épületlátogatások szervezése kiadványok szerkesztése, kiadása.

16 lelkes taggal indultunk, ma 45 regisztrált tagunk és sok érdeklődőnk, támogatónk van. Tagjainkat elsősorban a város szeretete köti össze, ehhez teszik hozzá azt, ami igazán színessé teszi közösségünket. Van aki fotózik, fest, ír, jó kapcsolatteremtő, figyelemmel kíséri a közösségi eseményeket, vagy egyszerűen szívesen beszélget, vitatkozik az állandóan változó város előnyeiről, hátrányairól. Szívesen sétálunk nyitott szemmel a város utcáin, miközben olyan dolgokról igyekszünk mesélni, amik szemmel nem láthatók. Történelemről, a falakon belüli világról, a folyó változásokról, a jövő terveiről. Miután a séták meglehetősen időfüggőek és igazi élvezetet csak napsütésben, szélmentes időben jelentenek, egyre rendszeresebben vetítettképes előadásokat is tartunk, ahova külső előadóként az örökségvédelem valamely részét speciálisan ismerő, vagy művelő szakteknitelyt hívunk meg.

Idén ötödik alkalommal jelent meg az egyesület kiadásában a „Kincses Belváros Kalendárium”. A kalendáriumformát azért tartottuk jónak, mert valamilyen keretet ad mondanivalónknak, és a megjelenő cikkek stílusára, hangvételére, terjedelmére is irányt szab. Pont arra való, hogy amikor az embernek este, vagy ebéd után valami jót kézbe venni, van ideje, lekapja a polcra és elolvasson egy cikket. Általában a meglepetés a következő reakció. Hihetetlen! Mióta élek itt és erről fogalmam sem volt. Nem számtalan építészettörténeti könyvben megjelent műrekek gyűjteményéről van szó. Persze erről is, de nem

olyan részletességgel, ahogy a szakirodalomban lenni szokott, viszont sokkal mélyebben, mint ahogy egy újságcikk írja. Szól a kalendárium épületeken kívül belvárosi emberekről, boltokról, intézményekről, eseményekről, amik hozzátartoznak a városhoz, amik igazán szerethetővé teszik, de csak akkor, ha tudunk róluk.

A kalendáriumot a FUGA építészeti központban mutattuk be, ahol a szerzőket és szereplőket megismerhették az érdeklődők. Aki részt tudott venni a bemutatón, egy szép élménnyel lett gazdagabb, aki nem, a kötetet megvásárolhatja a FUGÁ-ban. Mindenkit szeretettel látunk akár a sétákon, vagy az előadásainkon. Programjainkról a www.kincsesbelvaros.hu honlapon lehet értesülni.

Kacs Kovics Fruzsina,
a Kincses Belváros Egyesület alapító elnöke

2013. november 14-én a Podmaniczky Rendezvénykastélyban tartott nagyszabású nyitókonferenciával indult az NKA Építőművészet és Örökségvédelem Kollégiumának támogatásával létrejött, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, a HAP Galéria és az Artifex Kiadó szervezésében létrejött közös program. „Örökség a jövőnek – jövő az örökségnek” címmel 2013 novembere és 2014 októbere között, összesen 14 alkalommal, vándorkiállítással és kapcsolódó konferenciák keretében kerül sor az „országjárásra”, a kulturális örökségvédelem ügyének, aktuális helyzetének, társadalmi súlyának, feladatának, felelősségének többféle szempont alapján történő bemutatására és megvitatására, nem utolsósorban a nem titkolt céllal, hogy párbeszédet teremtsen az építészek, a műemlékvédelem és a civil közönség között.

A nyitókonferencián Dr. Nagy Gergely, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elnöke az alábbi köszöntővel indította útjára a programsorozatot:

Tisztelt Elnök Úr, Szakállamtitkár úr, Polgármester Úr, hölgyeim és uraim!

Örökség a jövőnek - Jövő az örökségnek címmel meghirdetett egyéves sorozatunk nyitóprogramján köszönhetem az érdeklődőket az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága nevében.

A megalapításának 20. évfordulóját méltán ünneplő Nemzeti Kulturális Alap Építőművészeti és Örökségvédelem Kollégiumának példa nélküli pályázati felhívására az Artifex Kiadó, a HAP Galéria és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága közös programban vállalta az örökségvédelem, a műemlékvédelem, a régészet magyarországi helyzetértékelését, jövőképeinek felvázolását, valamint az elmúlt 10 év NKA segítségével megvalósult műemlék-helyreállítások bemutatását.

Tisztelet az NKA elhatározásának, amikor úgy döntött, hogy kormányokon átívelő időszakra hirdet programot, vagyis olyan időszakban, amikor nincs külső feltételrendszer, amikor a természetes rálátásnak lehet elsődlegességet tulajdonítani. Vagyis a pályázat célkitűzését tekintve valóban csak a szakmai követelményeken alapuló valós társadalmi elvárás és kötelesség kell, hogy irányítsa a közös munkánkat.

Vállalásunk szerint úgy állítottuk össze az egyéves sorozatot, hogy annak végén olyan szakmai program jelenhessen meg, ami megfogalmazza a társadalom és a szakma közös örökségvédelmi jövőképét, meghatározza feladatait. Szükség is van erre a munkára, mert mindenhol a világban megváltozott a kulturális örökségvédelem feladatkörének kiterjesztettsége, vele kapcsolatban a társadalom elvárása, szempontrendszere. A szakterület szemlélete pedig az új kutatási módszerek, az új követelményrendszer miatt jelentősen átalakult. Átalakult a védett és védendő értékek köre, nem csak a jogszabállyal védett műemlékek érdemesek védelemre, hanem az igazi értékek, vagyis az értékalapú fejlesztés, szemlélet kell, hogy meghatározza gondolkodásunkat. Az oktatás, a nevelés, az ingatlanfejlesztés, a műemlékvédelem, a kutatás, az inventáriumok és a nyilvántartás kérdése esetén, az építhetőségi munka, a felügyelet, a műemlékgondozás - a fenntartás, a terület-, és településfejlesztés, a szerkezettervezés területén, de még a pályázati programok feltételeinek meghatározásánál is nélkülözhetetlen az egységes örökségiérték-vezérelt szemlélet. Természetesen ezeken a szakterületeken túl is számos területen jelentkezik ugyanez az elvárás. Különös felelősség terheli az építészeket, akiknek partnerként már a legkorábbi döntéseknél lehet meghatározó szerepük.

A társadalom céljait szolgáló szakszerű örökségvédelemről egy szakma, egy szakterület önállóan nem tud gondoskodni. Nincs olyan tagja a társadalomnak, aki ne lenne ezen a területen érintett, hiszen kulturális örökségünk közös értékünk. Az más kérdés, hogy az állam jelenleg ezt nem tudja támogatásokkal, különféle mentességek vagy kedvezmények biztosításával tudatosítani, vagyis, azt,

hogy a tulajdonos által végzett minden értékvédő munka, beruházás, vagy akár a legegyszerűbb fenntartás, az egész társadalom érdekét is szolgáló értékmentő tevékenység.

Sőt, ezekre az értékekre Európa és a világ is másként tekint egy pár évtized óta, felismerve az emberiség közös érdekét és közös értékeit. A világörökség mozgalom megerősödése, felerősödése pedig a kulturális örökséggel kapcsolatos egyetemes elvárásokat fogalmazza meg, miközben sokszor a helyi felfogás, az értékszemlélet, de még a gyakorlat is ettől eltérő nézetet képvisel.

Itthon napjainkban az adott partner, résztvevő érdekeltségének megfelelően egyre gyakrabban és erőteljesebben más-más irányba mutatnak, illetve más szempont szerint rendeződnek át az erővonalak, ezért az amúgy egymásra utalt, együttműködésre ítélt partnerek találkozási pontjai is megritkultak, az egy irányba igyekvők mintha tapogatózva szanaszét iparkodnának, mintha megnövekedtek volna a köztünk lévő távolságok. Sőt, a szakemberek hiánya, gyakorlatlansága miatt az értékszemlélet és az ezen alapuló értékítélet is jelentős eltéréseket mutat különféle régiókban.

Vagyis érdemes újragondolni számos kérdést minden résztvevőnek annak érdekében, hogy újra megtaláljuk a napjainkban is érthető közös nyelvet - kiindulásként a párbeszéd és az együttgondolkodás érdekében.

Ennek a célnak a jegyében hirdettük meg programsorozatunkat. A jelen konferencia a legelső találkozásunk. Feladata, hogy alapfogalmakat tisztázzon, továbbá olyan elismert szakembereket kértünk fel, hogy mondják el véleményüket, fejtsek ki nézeteiket, akik résztvevői illetve érintettjei a műemlékvédelemnek, mértékadó gondolataik meghatározóak, de nem biztos, hogy közvetlen befolyással rendelkeznek, vagy ma belülről láthatják a szakterület helyzetét. Ugyanilyen fontos, hogy a műemlékvédelem hivatalos képviselői is – jobban ismerve a belső lehetőségeket – bemutassák, hogyan látják örökségünk jövőjét, a jövő örökségét.

A programot a legjobb tudásunk és meggyőződésünk szerint állítottuk össze, de hogy vállalásunkat hogyan sikerül teljesítenünk, az nem csak rajtunk múlik. A mai konferencia iránti nagyfokú érdeklődés már önmagában is jelzi a szakma oldaláról is az elvárásokat. Reméljük az ország 10 városába szervezett rendezvényünkön és a kapcsolódó konferenciákon is hasonló lesz az érdeklődés. Ezekben a helyeken a szakterület egy-egy témakörét elemezzük, ahol ezen túl a helyi szakembereknek, a közigazgatásban dolgozóknak, a helyi civil szervezeteknek és minden érdeklődőnek is lehetőségük lesz, hogy kifejtsek véleményüket. Interneten is követhetők lesznek az események, ezen a helyen is lehetőséget biztosítunk a véleménynyilvánításra. Számítunk is ezekre a hozzászólásokra, mert csak így tudjuk megalapozni munkánkat.

A kérdéseket, a véleményeket minél szélesebb kör bevonásával kívánjuk megvitatni, ezért igen fontos, hogy a szakma hogyan képviseli magát ezeken a rendezvényeken, mennyire válnak aktívvá a résztvevők, hogyan hallatják hangjukat. Eredményességünket nagymértékben befolyásolhatja, hogy programunk milyen mértékben tudja megmozgatni az érintetteket, a társadalom milyen körét tudjuk partnernek megnyerni.

Nem lehet és nem is tekintjük feladatunknak a jelenlegi kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos intézményrendszer és annak hatékonyságának elemzését. Nem érezzük kötelességünknek, hogy örökségvédelmi stratégiát készítsünk, mert az a politika feladata. Azt viszont igen, hogy olyan szakmai komplex program szülessen, amit igény esetén ehhez segítségül lehet hívni, amennyiben az akkori politika a társadalom és a szakma elvárásainak megfelelően kívánja stratégiáját felépíteni.

Remélem egy év múlva, a Balatonfüredre tervezett kiértékelő kétnapos záró konferencia után mindannyian letisztultabban látjuk a világot és azon belül a lehetőségeinket és feladatainkat is. Bízunk abban, hogy közös gondolkodással formált rendszerezett gondolataink alkalmasak lesznek arra, hogy azok szemléletformáló közkinccsé váljanak.

*

Örökség a jövőnek – jövő az örökségnek

Vándorkiállítás és kapcsolódó kiskonferenciák

- Budapest** A kiállítás első alkalommal a nyitókonferencia alatt, **Budapest** a Podmaniczky Rendezvénykastélyban lesz látható **2013. november 14-én**.
- Szeged** **Szeged, 2013. december 4. – december 14.**
Szeged, 6722 Kálvária sugárút 23. (Göpl utca 32.)
Konferencia: december 4-én, szerdán 15 órától
Téma: Napi építészeti emlékeink védelmének kérdései és lehetőségei
(Napi építészeti emlékek jelentősége és sajátosságai; Településszerkezeti kapcsolat; Fenntarthatóság; Egyedi szerkezetek, anyagok; A napi építészeti emlékek fennmaradásának feltételei)
A kiállítás megnyitása: 18 órákor
- Veszprém** **Veszprém, 2014. február 4. – február 10.**
Pannon Egyetem, Veszprém, 8200 Egyetem utca 10.
Konferencia: február 4-én, kedden 15 órától
Téma: A felügyelet kérdése a jogszabályok és a szakképzés tükrében
(Jogszabályi környezet elemzése; Szakképzés-szakértés jelenléte a különböző szinteken (tervezés, kutatás, bemutatás, hatóság kivitelezés); Szakmagyaroktatási jogosultsági rendszer (tervezés, beruházás, kivitelezés, fenntartás-kezelés)
A kiállítás megnyitása: 18 órákor
- Zalaegerszeg** **Zalaegerszeg, 2014. február 25. – március 9.**
Göcseji Múzeum, Zalaegerszeg, 8900 Baththyányi utca 2.
Konferencia: február 25-én, kedden 15 órától
Téma: Türelmi körökben származó új kihívásoknak való megfelelés lehetőségei és feladatai
(19–20. századi épületek védelmének speciális kérdései; Új építványok a műemlékvédelem látókörében; Egyedi építőanyagok és szerkezeti rendszerek helyreállításának kérdései; Szemléltetés, tartószerkezetek helyreállításával kapcsolatos szempontok)
A kiállítás megnyitása: 18 órákor
- Pécs** **Pécs, 2014. március 18. – március 30.**
Zsolnay Kulturális Negyed, Pécs, 7630 Zsolnay Vilmos utca 37.
Konferencia: március 18-án, kedden 15 órától
Téma: A régészeti szerepe és lehetőségei
(A régészeti műemlékvédelem lehetőségei, kutatási vonatkozásai; A régészeti műemlékvédelem eredményességét elősegítő és korlátozó tényezők; A régészeti műemlékvédelem eredményeinek gazdasági területen való megjelenítése és arra való kihatásai; Megelőző és tematikus kiállítások, a régészeti szerepe a kultúra, a területfejlesztés és az ingatlanfejlesztés területén; Régészeti kutatások, program-átvitel, leltármentések, feltárások; Régészeti világörökségi helyszínek; Az ingatlanfejlesztés és a régészeti koordinálásának lehetőségei; Régészeti topográfia)
A kiállítás megnyitása: 18 órákor
- Budapest** **Budapest, 2014. április 16. – április 27.**
FLUCA Budapesti Építészeti Központ, Budapest, 1052 Petőfi Sándor utca 5.
A Műemlék Világnap alkalmából
A kiállítás megnyitása: 18 órákor
- Debrecen** **Debrecen, 2014. április 29. – május 11.**
Debreceni Egyetem, Műszaki Kar, Debrecen, 4028 Ó-temető utca 245.
Konferencia: április 29-én 15 órától
Téma: Élőörökség a kreatív turizmus és a társadalom szolgálatában – bemutatás, menedzsment, oktatás
(A kulturális örökséghez kapcsolódó turizmus felértékelési a hagyományok, az épített örökség jelentőségét és segíti a nemzeti identitástudat erősítését; ennek fontos eszköze a társadalmi tudatformálás és az oktatás, valamint a látogatóbarát interpretációs formák, a menedzsment módszerei és új eszközök; A kulturális örökség turisztikai erőforrás és kiterjesztési lehetőség, amely elősegíti a foglalkoztatást is)
A kiállítás megnyitása: 18 órákor
- Miskolc** **Miskolc, 2014. május 20. – június 1.**
Kós Ház, Kós Károly-terem, Miskolc, 3530 Görgey utca 32.
Konferencia: május 20-án, kedden 15 órától
Téma: Az ipari kulturális örökség védelmének sajátosságai és kérdései
(Műfaji meghatározás, állapotszűrés, meghatározás; Ipari szerkezetváltással kapcsolatos településszerkezeti, közmű-, település- és ingatlanfejlesztési kérdések; A közösség szerepe; Magyarországi adottságok)
A kiállítás megnyitása: 18 órákor
- Sárospatak** **Sárospatak, 2014. június 10. – június 22.**
Rákóczi Múzeum, Kötár, Sárospatak, 3950 Szent Erzsébet út 19.
Konferencia: június 10-én, kedden 15 órától
Téma: Világörökség és műemlékvédelem Magyarországon
(Világörökség – műemlékek védelme – helyi értékvédelem; Hivatalos apparátus – civil szervezetek – helyi közösségek; Világörökséggel kapcsolatos kötelezettségek; Világörökség-fejlesztés)
A kiállítás megnyitása: 18 órákor
- Eger** **Eger, 2014. július 1. – július 13.**
Eszterházy Károly Főiskola, A épület (Lyceum), Eger, 3300 Eszterházy tér 1.
Konferencia: július 1-én, kedden 15 órától
Téma: A kutatás lehetőségei és feladatai
(Hazai gyakorlat; A kutatás módszerei; Restaurálás – kiegészítés; Technikák, technológiák; Épület-helyreállítás a társadalmi szemszögből)
A kiállítás megnyitása: 18 órákor
- Kecskemét** **Kecskemét, 2014. július 22. – augusztus 3.**
Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet, Kecskemét, 6001 Kéttemplom köz 1.
Konferencia: július 22-én, kedden 15 órától
Téma: Történelmi kertek védelmének lehetőségei és feladatai
(A kert történelmi jelentősége; Megváltozott környezet – történelmi kapcsolat; A kutatás sajátosságai; A kert és építészeti Táj-kert-környezet)
A kiállítás megnyitása: 18 órákor
- Győr** **Győr, 2014. szeptember 2. – szeptember 12.**
Szachenyi István Egyetem, Műteremház, Győr, 9026 Egyetem tér 1.
Konferencia: szeptember 2-án, kedden 15 órától
Téma: Történelmi városok integrált szemléletű védelmének lehetőségei és kérdései
(Történelmi épületek megújulásának lehetőségei; Történelmi épület települési kihatásai, annak településfejlesztéssel összefüggő következményei; Településvédelem – településfejlesztés – ingatlanfejlesztés; Új építézet jelentősége történelmi környezetben, a legjobb hazai példák; Településtervezés feladása; Ingatlanfejlesztés – településfejlesztési stratégia – örökségvédelem)
A kiállítás megnyitása: 18 órákor
- Balatonfüred** **Balatonfüred, 2014. szeptember 16. – szeptember 28.**
Zárókonferencia: 2014. szeptember 25–26.
- Budapest** **Budapest, 2014. október 7. – október 19.**
HAP Galéria, Budapest, 1027 Margit krt. 24.
A kiállítás megnyitása: 18 órákor / Beszélgetés az egyéves vándorkiállítás tapasztalatairól.

A vándorkiállításhoz kapcsolódó konferenciák felépítése Az adott téma feldolgozása (vitaindító előadás 25 percben, majd 15 percben két-három felkért szakember hozzászólása, vita) rövid szünet után a meghívottak, helyi szakemberek, szervezetek képviselői, diákok workshopja a kulturális örökség és az örökségvédelem általános kérdéseiről és jövőbeli feladatairól.

Bővebb információ: www.icomos.hu

Tájékoztató

Tájékoztatom az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagságát, hogy Balassa M. Iván alelnök úr levélben értesítette az elnökséget lemondási szándékáról. Ezzel egyidőben ugyancsak lemondott a Népi Építészeti Szakbizottság elnöki posztjáról.

Az azóta megtartott elnökségi ülésen az elnökség úgy határozott, hogy a bejelentést tudomásul veszi, ugyanakkor sajnálatát fejezi ki Alelnök Úr lemondása miatt. Az elnökség a kialakult helyzetet megvitatta és az alábbi döntést hozta:

- A Balassa M. Iván alelnök úr által vállalt feladatokat az elnökség tagjai átvállalják. Ezért a 2015-ös tisztújításig az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elnöksége két alelnökkel biztosítja a szervezet további zavartalan működését.

- Egyesületünk SZMSZ-e alapján Balassa M. Iván lemondásával szabaddá vált helyen - az elnökség javaslata és a vezetőség egyetértésével és határozata alapján - vezetőségi tagnak tekintjük a legutóbbi választáson legtöbb szavazatot szerző vezetőségi póttagunkat, Kacs Kovics Fruzsínát, akit erre felkértünk, és aki a felkérést elfogadta.

Indoklás:

Kiemelt feladatunk az *Örökség a jövőnek - jövő az örökségnek* egyéves programunk. Az ezzel kapcsolatos feladataink felosztása megtörtént, felelősei továbbra is tisztségviselők. Emiatt, és a szakbizottságok vállalt feladatai miatt szorosabb kapcsolattartás az elnökségen (szakmai) kívül rendkívüli megbízott (Deme Péter) bevonásával történik (technikai).

A Népi Építészeti Szakbizottság a rendkívüli helyzetre való tekintettel tartott tisztújításon Antal Annát elnöknek, Kerner Gábort pedig a szakbizottság titkárának választotta meg. Ezzel az ICOMOS elnökségének, a szakbizottsági munkának a folyamatossága változatlanul biztosítható.

Ezúton köszönjük meg Balassa M. Iván több évtizedes munkáját abban a reményben, hogy az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság munkáját továbbra is aktívan támogatni és segíteni fogja.

Nagy Gergely
elnök

Állásfoglalás a népi építészeti emlékek helyzetéről

A magyar műemlékvédelem hatalmas vívmányaként a Velencei Kartát (1964) másfél évtizeddel megelőzve jogszabályban (a Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1949. évi 13. számú törvényerejű rendelete) rögzítésre került a népi építészeti emlékek helyben történő megőrzésének lehetősége. Ezzel, a vidéki épített örökség in situ, hiteles megőrzésének felvállalásával, a műemlékvédelem egyik legkésőbb kialakult területeként született meg a népi építészeti emlékek védelme. Már ekkor túlléptünk azon a számos országban alkalmazott gyakorlaton, mely szerint a stockholmi Skanzen példáját követve, szabadtéri múzeumokba szállítva, csak múzeumi tárgyként maradtak fenn a paraszti építmények.

A magyar műemlékvédelem további nívója, hogy prioritásként kezelte a népi műemlékek grand art emlékek szervezett megőrzéséhez képest majd évszázados lemaradásának felszámolását nemcsak az intézményes védelemben, de a kutatásban, megőrzésben, helyreállításban is. Egyúttal az emlékanyag specialitásait felismerve, fennmaradásukat hatékony szellemi és anyagi eszközrendszerrel támogatta.

A kulturális örökségvédelem területén tapasztalható folyamatok Szakbizottságunkat arra készítetik, hogy egyértelműen rögzítse, **a hagyományos népi építészeti emlékek meg nem újuló kulturális erőforrás**: falvainkban a bekövetkezett radikális életmódváltozás miatt ilyen alkotás többé nem születik. A magyar táj hajdani építészeti kultúráját, ma már jószerivel csak a védelem alatt álló épületek, kivételes esetekben épületegyüttesek, településrészek őrzik. Ezek legjavát képezik népi műemlékeink, melyek helyben, fizikai valójukban történő megőrzése szolgálhat egyedüli tiszta forrásként.

Hazánkban a hagyományosan alkalmazott építőanyagok és a belőlük létrehozott szerkezetek fokozottan sérülékenyek és ezért folyamatos karbantartás hiánya esetén a népi építészeti alkotásaiban rövid időn belül visszavonhatatlan állagromlás, megsemmisülés következik be. E folyamat elkerülésének felelősségét nem lehet és nem etikus pusztán az épület tulajdonosára hárítani!

Ezért feltétlenül szükséges egy erős központi szerepvállalás, mert e nélkül lemondunk országunk, nemzeti identitásunk egy jelentős és pótolhatatlan részéről.

Budapest, 2013. november 19.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság
Népi Építészeti Szakbizottsága

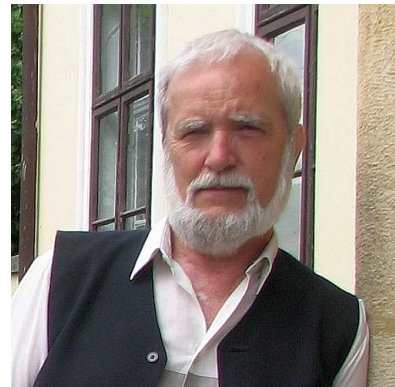
Búcsúzunk ...

Elment egy életerős, egy csendes, kiegyensúlyozott, szerény Ember, akiből áradt a derű, aki pusztán jelenlétével is méltóságot tudott adni az eseményeknek ott, ahol megjelent. És amint megszólalt, kiderült a megszokotthoz képest másképp van jelen a műemlékvédelemben, a szakmában. Ő mindezt élte, megélte, mintha nem is értékeinkről és azok védelméről beszélt volna, hanem saját élményeit adta volna elő. Személyes ügyévé vált az, amivel foglalkozott. A jósvafői tájházat az 1990-es évek közepén hozta létre, berendezte és üzemeltette. Pontosabban lakta, bemutatta, újra és újra együtt élvezte a látogatókkal. Nem csoda, hogy a lenyűgöző elkötelezettséggel berendezett épületegyüttes évről évre ezeket vonzotta. A hely azonban több volt, mint tájház. Szellemi központ, a település kulturális életének is meghatározó színtere lett. A máshol holt értéként élő tájház itt a helyi közösségi élet színterévé lett, falu és közössége mindennapos életének központjává vált.

A kohómérnökéből lett barlangkutató geológus - majd elkötelezett műemlékvédő, különösen a népi építészeti értékek védelmét és értékeinek közkinccsá tételét tekintette feladatának. Nem véletlen, hogy ez az elkötelezettség természetes módon vezette el Szablyár Pétert a Magyarországi Tájházak Szövetségig, amelynek alapító elnöke volt.

Akik ismerték, azoknak természetes volt, hogy az ismeretterjesztést is a rá jellemző elkötelezettséggel vállalta. Számos könyvet írt. Olyan területek értékeire hívta fel a figyelmet, amelyek mellett hajlamosak vagyunk elmenni. Így többek között könyvet írt Magyarország, Budapest és Pest földalatti természeti és építészeti örökségéről, valamint „A mi Budapestünk” című sorozatban különleges magas épületeket és tornyokat, valamint egyéb mérnöki és építészeti alkotásokat mutatott be. Műemlék- és örökségvédő tevékenységét 2013-ban Forster Gyula emlékéremmel ismerték el.

Nem lehetett az Egri, mai nevén a Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem elképzelni nélküle. Az egyhetes képzés nem érhetett véget Péter összegző vidám rigmusai nélkül. Senki nem gondolta, hogy idén utoljára volt velünk – igaz arra felfigyelhettünk volna, hogy ez alkalommal már nem verselt nekünk. Fájó hiányát sokáig érezni fogjuk... És mi lesz Jósvafővel, ha többé Jósvafő sem lesz az a Jósvafő!?

Szablyár Péter 2013. december 9-én távozott körünkből.

Mindössze 66 évet élt...

**AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI
BIZOTTSÁG
FELHÍVÁSA
A**

**PÉLDAADÓ
MŰEMLÉKGONDOZÁSÉRT DÍJ
2014**

ADOMÁNYOZÁSÁRA

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a Műemlékvédelmi Világnap alkalmából 2014-ben is átadja a Példaadó Műemlékgondozásért Díjat.

A díj célja bemutatni azokat a legkiválóbb módszereket, amelyek a legjobban segítik a műemlékek, helyi értéket képviselő örökségi értékek fennmaradását és megőrzését.

A díjra azok pályázhatnak, akik

- a tulajdonukban lévő, vagy a rájuk bízott műemlék fenntartása, gondozása során példamutató módon biztosítják az értékek fennmaradását, értékeinek hiteles megőrzését
- akik lehetővé teszik a közösség, a társadalom számára a műemlék értékeinek, jelentőségének megismerését
- akik alkalmas funkció, egyedi programok, rendezvények segítségével mutatják be egy épület (és környezete) jelentőségét
- akik szakszerű, folyamatos karbantartással biztosítják az értékőrzést
- akik az oktatás, nevelés, szakképzés területén olyan programokat képviselnek, amelynek célja a műemlékek, helyi értékek karbantartás útján való fennmaradása.

A díjra azok a helyszínek jelentkezhettek, ahol a legutolsó felújítás, illetve az utolsó használatba vételi engedély kiadása legalább öt évvel ezelőtt történt, azóta folyamatosan üzemel az épület, illetve program esetén legalább öt évre visszamenőleg lehet módszertant, vagy az eredményeket értékelni.

Pályázni az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető adatlap kitöltésével, a tevékenységet bemutató dokumentációval lehet. A dokumentáció lehet 10 percnél nem hosszabb film (DVD), vagy/és max. 6000 karakter terjedelmű programismertetés, fénykép- vagy/ és tervdokumentáció.

A pályázat benyújtásának határideje: **2014. január 20.** (postabélyegző illetve e-mail kelte)
postai úton: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 1535 Budapest, Pf.721, vagy
e-mailen: secretariat@icomos.hu

A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

Pályázatot minden magyar állampolgár benyújthat, akinek olyan módszerről, helyszínről van tudomása, amelynek megismertetése a magyar műemlékvédelem eredményesebb gyakorlatát szolgálhatja.

A beérkezett pályaműveket az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság társszervezetekkel kibővített Díjbizottsága értékeli.

Ágostházi László DLA:

EMLÉKEZZÜNK RÁ, HOGY. . .

Január

- Január 1.** **230 éve** (1784) szentelték fel *Sopronban az evangélikus templomot* (Neumayer Lőrinc, Ringer József)
- 120 éve** (1894) jelent meg a Közmunka Tanács Építésügyi Szabályzata és Budapest Város Építésügyi Szabályzata
- Január 11.** **190 éve** (1824) halt meg *Kühnel Pál* építész, az esztergomi Bazilika tervezője
- Január 12.** **85 éve** (1929) született *Zádor Mihály Dr.* építésmérnök, egyetemi tanár, a művészettörténeti tudományok doktora, műemlékvédő
- Január 17.** **75 éve** (1939) halt meg *Almár György* építésmérnök, sok középület (pl.: Debrecen: püspöki palota, Megyeháza, Szatmár és Nagybánya: Vigadó, stb.) alkotója
- Január 18.** **110 éve** (1904) halt meg *Schlauch Imre*, főleg Pécssett működő építőmester, építésmérnök, a Nádor-szálló, nagyon sok helyi bérház, középület alkotója
- Január 21.** **150 éve** (1864) született *Baumgarten Sándor* építésmérnök, aki előbb több jeles építész irodájában dolgozott, majd a Lechner-Pártos iroda munkatársaként több szecessziós épület tervezésében vett részt - maga is sok ilyen stílusú középületet (pl. Budapest: Vakok Intézete, Kolozsvár: Tanítóképző, stb.) és lakóházat alkotott
- Január 24.** **80 éve** (1934) halt meg *Ybl Lajos* Bécsben és Stuttgartban tanult építésmérnök, aki előbb nagybátyja, Ybl Miklós irodájában dolgozik, majd önállóan nagyon sok köz- és lakóépületet alkot szerte az országban
- Január 26.** **80 éve** (1934) halt meg *Foerk Ernő* építésmérnök, szobrász, szakíró, aki a nemzeti formakincshez igazodó, főleg pártázatos reneszánsz épületeket (pl. mintegy 30 templomot!), sok intézményi épületet alkotott, műemlék-helyreállításai közül legismertebb az ócsai református templom, vagy a kalocsai székesegyház
- Január 30.** **20 éve** (1994) halt meg *Mendele Ferenc* építésmérnök, Ybl- és Pro Architectura díjas, a magyar műemlékvédelem kiemelkedő jelentőségű alkotója, sok egyéb mellett a simontornyai és a dunaföldvári vár, a csempezkopácsi templom helyreállítója, s az azóta Világörökségként nyilvántartott Hollókő faluközpontja helyreállításának kezdeményezője

Február

- Február 5.** **140 éve** (1874) született *Morbitzer Nándor* építőmester, majd építésmérnök, aki előbb Czigler Győző irodájában dolgozott, majd sok egyéb mellett a kiskunfélegyházi Városházát alkotta
- 120 éve** (1894) nyitották meg *Nyíregyházán a Színház* épületét (Alpár Ignác)

- Február 6. 15 éve** (1999) halt meg *Szentkirályi Zoltán Dr.* építészmérnök, a műszaki tudományok doktora, a Magyar Művészeti Akadémia tagja, Széchenyi díjas, egyetemi tanár
- Február 9. 170 éve** (1844.) született *Petschafer Gusztáv* építész, aki nagyon sok neoreneszánsz épületet alkotott Budapesten (pl. Terézvárosi Kaszinó, Andrássy-úti villák, stb.) és szerte az országban
140 éve (1874) született *Kabdebó Gyula* építészmérnök, szakíró
- Február 19. 195 éve** (1819) halt meg *Pécsújfalusi Péchy Mihály* építész, mérnökkari tábornok, a debreceni református Nagytemplom és a Református Kollégium alkotója
185 éve (1829) született *Könyöki József* építészmérnök, festő, restaurátor, tanár, szakíró, a pozsonyi Múzeum igazgatója, aki a MOB megbízásából lerajzol, illetve fest mintegy 100 lapon középkori várakat, templomokat
- Február 23. 145 éve** (1869) született *Raichle (Raichl?) József Ferenc* építészmérnök, aki főleg a Vajdaságban és környékén, Szegeden alkotott Lechner-követő épületeket
- Február 25. 130 éve** (1884) született *Wälder Gyula* építészmérnök, egyetemi tanár, számos műemléképület felmérője illetve restaurálója, sok jeles középület (pl. Budapest: Madách Imre. sugárút indító épületei, Rákóczi úti ún. Guttman-sarok, stb.) alkotója

Az év végén már 2014-re bejegyezhető dátumok:

Kedves Tagtársaink, ne felejtsek el hogy

a 2014. évi
ICOMOS-díjra és
Műemlékvédelmi Citrom-díjra
 történő javaslatok benyújtási
 határideje

2014. január 14 !

**Várjuk a kiírás szerint,
 hiánytalan dokumentációval
 kísért adatlapjaikat.
 A kiírásokat megtalálják az
 ICOMOS honlapján
 (www.icomos.hu)**

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága 2014-ban is kiadja a Möller István Emlékérmeket:

F E L H Í V Á S

a 2013-as Möller István Emlékérem adományozására

- Az Emlékérem – évente egy – olyan személynek adományozható, aki jelentős mértékben hozzájárult a magyarországi, valamint az országhatáron kívüli, a magyar kultúrkörhöz tartozó műemlékek, építészeti örökség fennmaradásának biztosításához, szolgálta tudományos, oktatási, publikációs tevékenységével a műemlékek, az építészeti örökség vagy a műemlékvédelem érdekeit.
- Az Emlékérem adományozásának nem feltétele az ICOMOS tagság, de azonos érdemű jelöltek esetén az előnynek minősül.
- Posztumusz Emlékérem nem adományozható.

Kérjük, hogy az indoklással alátámasztott javaslatokat

2014. január 31-ig írásban juttassák el Nemzeti Bizottságunkhoz:

email: secretariat@icomos.hu

cím: H-1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 1. ,

Tel/Fax: +36 1 2254966

A javaslatokat öttagú bizottság bírálja el. A Möller István Emlékérem Bizottság tagjai 2011-2014-ig:
Dr. Balassa M. Iván, Dávid Ferenc, Dr. Fejérdy Tamás DLA, Dr. Lővei Pál, Winkler Gábor.

Eddigi díjazottak:

2012: Clevené C.Harrach Erzsébet. **2011:** Tahi-Tóth Nándorné, - Rendkívüli Möller István Emlékérem: Winkler Gábor. **2010:** Ágostházi László DLA. **2009:** Baloghné Ormos Ilona, - Jubileumi Möller István Emlékérem: H. Nándori Klára, Dávid Ferenc, Radványi György, - Nemzetközi Möller István Emlékérem: Szabó Bálint. **2008** - Szabó László, Nemzetközi Möller István Emlékérem: Alexander Balega. **2007:** Dragonits Tamás. **2006:** Vukov Konstantin. **2005:** Koppány Tibor. **2004:** Örsi Károly. **2003:** Fejérdy Tamás, Nemzetközi Möller István Emlékérem: Christoph Machat. **2002:** Détsy Mihály. **2001:** Zádor Mihály. **2000:** Román András. **1999:** Horler Miklós. **1998:** Szakál Ernő.

*Minden Kedves Tagtársunknak
Békés, Boldog, Örömteli,
Sikerekben és Eredményekben Gazdag 2014-es Évet
Kívánunk !!!*

**ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei**

**Szerkesztőség: H-1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 1.
Levél cím: H-1535 Budapest, Pf. 721.**

Telefon/fax: +36/1/2254966, Telefon: +36/1/2254965

E-mail: secretariat@icomos.hu

Honlap: www.icomos.hu

Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága

Felelős kiadó: Dr. Nagy Gergely

Szerkesztő: Keller Annamária

HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)

HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagságával járó előnyök:

- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb. az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ legtöbb múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság pártoló Jogi tagja a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ, Budapest, Támogatója az EMMI